



Студенты пятого курса художественно-прикладного факультета Мінскага політэхнічнага прафесійнага вытворчага прагматы ў вытворчых сталках. Пасля праймы яны пачаюць на работу ў майстэрні спецыяльнага ўзросту. У залежы ад спецыяльнасці: Н. Мураўёў — Н. Зацэ, якія працуюць у майстэрні кінематографіі; Т. Астроўскі — у майстэрні плаката; А. Сурскі — у майстэрні мастацтваў.

ТЭХНІКА І ЭСТЭТЫКА

ПА СТАРОНКАХ «ПРОМЫШЛЕННОСТИ БЕЛОРУССИИ»

...Украшение мастацтва ў сферы прамысловасці. Што пад гэтым трэба разумець?

Аказваецца, гэта пытанне, якое ў наш час выдзірае са свайго месца і перамяшчае ў сферу прамысловасці. Што пад гэтым трэба разумець? Аказваецца, гэта пытанне, якое ў наш час выдзірае са свайго месца і перамяшчае ў сферу прамысловасці.

Аказваецца, гэта пытанне, якое ў наш час выдзірае са свайго месца і перамяшчае ў сферу прамысловасці.

Аказваецца, гэта пытанне, якое ў наш час выдзірае са свайго месца і перамяшчае ў сферу прамысловасці.

Аказваецца, гэта пытанне, якое ў наш час выдзірае са свайго месца і перамяшчае ў сферу прамысловасці.

Аказваецца, гэта пытанне, якое ў наш час выдзірае са свайго месца і перамяшчае ў сферу прамысловасці.

ГАЛЕРЭЯ «ЗНАТНЫЯ ЗЕМЛЯКІ»

У будынку Дзяржаўнага раённага партрэтнага галерэя «Знатныя землякі». У галерэі выстаўлены партрэты Герояў Саветскага Саюза, Герояў Савецкай Украіны, заслужаных настаўнікаў, аўтараў сельскай творчасці, пераможцаў літаратурнага конкурсу «Знатныя землякі».

ПАКАЗВАЮЦЬ ШЫРОКАКРАНЫЯ

У цэнтры гарадскога пасёлка Іванцаў Стаўбцоўскага раёна гаспадарыцца адзінаццаць шырокакраных кінатэатраў. Такія ж тэатры пачалі будавацца ў Слуцку, гарадскім пасёлку Смалевічы і ў курортнай зоне на беразе возера Нарач.

У НЕКАЛЬКІ РАДКОЎ

Сяньня ў Шумічынскім раёне працуе 266 бібліятэкаў-пунктаў. У 76 пунктаў выдачы кніг. Ініцыятыву на грамадзянска-асветніцкіх чытачых сельскіх, калгасных і саўгасных бібліятэках.

КРОПЛІ Ў ПАТОКУ

[Заканчэнне. Пачацк на 1-й стар.]

Дзіцячая паэзія, як жанр, мае свае асаблівасці ў параўнанні з паэзіяй для дарослых. У паэзіі для дзяцей, як і ў паэзіі для дарослых, ёсць моманты над лірычным. Гэта тлумачыцца тым, што яна ідзе ад казкі, якая раскажвае і, глаголючы чымсь, звязана з улікам узросту чытацеля, у якіх яшчэ канкрэтнае, прадметнае мысленне.

Але мажэ гэтага ёсць. Ёсць паэзія-казка, і ёсць паэзія з рэальным, жыццёвым зместам.

ЯКІЯ Ж У НАС ёсць «нефальклорныя» паэмы, як разгортваюцца гэтыя плыні эпічнай паэзіі для дзяцей, заснаваная Я. Коласам і З. Бядулем?

Лепшыя дзіцячыя нефальклорныя паэмы апошніх гадоў, на мой погляд, — «Наш музей» П. Броўкі, «Лагерныя прыгоды Пётрыка» Н. Плівецкага, «Незвычайныя канікулы Э. Агняцэва і «Вецер з Волгі» А. Вялюгіна.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

Паэма А. Вялюгіна — строга, напісаная з добрым пэдагагічным мэтанам, сведчыць аб адзінастве працы мастацкай літаратуры для ўзросту.

дэбываюць, лунікі, крэвіва, жорні, ступу, лаці, цэл, прасіцу, вераціно — гэтыя сведкі наядунага і далёкага мінулага, яны збіраюць матэрыялы аб грамадзянскай і Айчынай войнах, перыядзе калектывізацыі. Аўтар знайшоў форму і спосаб гаворыць з маленькімі аб сур'езных рэчах.

Паэма напісаная рукою майстра слова. Але да чаго ж не ўдаюцца характары дзяцей Мабіцы, гэта і ёсць самае цяжкае — раскрыць індывідуальныя душы свет школьніка, падлетка. Аўтар «Нашага музея» не ват не зрабіў спробы адраціць сваіх герояў-злупчонку. Яны ўсе аднолькавыя:

Кожны малады і харошы, Мы ж малады да мужыкі, І настайні зяне добра, Што нас трое, як адзіны.

Паэма П. Броўкі выхоўвае свеціць патрыятызм, пераканава, што любоў да сваёй краіны пачынаецца ад любові да сваёй маці, да сваёй таты, да сваёй вёскі і ве людзей, да сваёй школы.

Н. Плівец («Лагерныя прыгоды Пётрыка») вядзе свайго героя, гарадскога школьніка, на ўлонне прыроды, на рэчку і ў бор, паказвае яму, які багаты свет існае вакол нас. Пётрык Верахова ўжо трэці год прыязджае ў лагер на Зелены востраві і многае ведае тут. Ён свавольні, самалюбны і неўзабаве працягвае гэты свае якасці. Спачатку былі амбіцы: старэйшій жа света стаўшыца не абыяка, а нейкі там Віцька. А потым Пётрык захапіўся сваімі паходамі і прыгодамі: то адстане ад грамады (нахай пашукаюць), то залезе ў класны сад, то зачараваны харостом лесу, прыздзе там цяжкую раіцу. А аднойчы, калі пільнеры збіралі кавалкі, Пётрык, размаромы стомаю, залез у стог і заснуў там...

У паэме аўтар ставіць праблему асобы і дэкары, праблему выхавання ў калектыве. І з добрым пэдагагічным тэстам вырашае яе.

Дуроніка Пётрыка выхоўвае само жыццё п'ярскага лагера: уцяжочы ад усіх, ён прапаве цікавую сустрэчу з камандантам, трапляе ў рукі вартуныка-даеда, які пад ружом прыводзіць яго ў лагер. Пасля расказана Пётрык не-не ды і выкіне зноў якую-небудзь штуку. Так што тут няма раптоўнага перавыхавання. Аўтар падкрэслівае, што характар — гэта пэўная накіраванасць, і выхоўвае яго не так ужо і лёгка.

Паэма Н. Плівецкага — досыць удаляе спроба стварыць вобраз жывога, рэальнага злупчонка. І напісаная яна з добрым адукацыйным словам, лёгкім малюнкам вершам. У ёй не сустракаем прымітывізму, слыхі, зацігнанага рытму, празічнага пераклаву.

Пра канікулы і паэма Э. Агняцэва, але пра незвычайныя, як сказана ў загаловку. Галя з маю адуць прыведзе дзеда, былога партызанскага камандзіра. Галя вельмі любіць свайго дзеда, бо ён цікавы чалавек, мужны, быwały, многае ведае.

Пасівеў ад дыму ва вайне, Дзеся медаль у скарпіны ён хавае, І лісьце над ловамі на сцяне Шапка партызанскага старца. Як і летасе, Галю наведзе Ён на ступенькі залатых і вузкіх, На асках, на зарываках, да Поўна родных казань беларусіх. Там — яліны аяленыя насты, Палівары, алейныя, плічкіны, Янку-польну спачуць казары, На басках іграе рой чымалін, Тут — дасіны, там — рысіны след, Кожны тут хавае таёмніцы...

І далей у паэме ёсць пэўныя мясціны, асаблівасці тых, дзе Галя на даступны ідзе са збавен у лясны гушчар да крыніцы, каб набраць з яе вады дзеда, бачыць лес, які толькі што абуджаецца з начы, слухае спелы птушак.

У паэме скрозь адукацые подых Беларускай народнай казкі, яе вобразнасці. Але не толькі матывы казкі асэнсаваны па-сучаснаму, адукацые, да важнай і невынарпаўнай праблемы аб пераёмнай сувязі пакаленняў, аб тым, што адыходзіць і што прыходзіць у жыццё, да неабходнасці паказаць і ўважліваць гераічныя традыцыі бацькоў і дзедаў.

У ЖАНРЫ Беларускай дзіцячай паэмы сёння ёсць некаторыя зрухі ў параўнанні, скажам, з першым пасляваенным дзесяцігоддзем. Аб гэтым сведчыць лепшы творы. Але лепшыя — малы, яны толькі кроплі ў агучымым патоку слабых і пасрадных твораў. А задача адукацые ў тым, каб слабых і пасрадных зусім не было. І іх няма не быць, калі дзіцячая літаратура будзе зусім у цэнтры увагі пісьменнікаў і ўсёй грамадскасці.

вы хвалюецца і смуткуе, абурасца па-водзінамі паюць. Цяпер давайце пабываем на спектаклі «Ціні знікаюць» С. Свейрдыва. Тут мы ўбачым А. Міхевічу ў ролі гульты і п'яніцы Захара. Агідная, сумуючая, стомленая міна, павольны, неахайны рух спешных рук абыкоа. Гэта пры сустрэчы з простымі калгаснікамі. І раптам — імгненнае пераўвасобленне: лілівы голас, выгнутая спіна, амаль сабеці позірк адданыя вачы — сустрэча з начальствам! Вобраз Захара — процілегласці галоўнаму герою «Ціні», і арыст народнага тэатра вельмі удаля пераўвасобленне.

Калі вы наведаеце яшчэ некалькі спектакляў з удзелам А. Міхевічу, дык убачыце арыста ў новых і зноў-тані зусім розных ролях — бліжэй аднаго разведчыка Сяргея Грачова ў «Разведчыкі» І. Собалева, Лявона з «Лявонкі на арбіце» А. Макевіча, Мядзведзева з

«Славя» В. Гусева, дэбрудунага і смежнага Шыдулоўскага з п'есы І. Козела «Канчане — суседзі мае», Германа з «Тані» А. Арбузова. Са здавальненнем можна ўспомніць смедага, гордага капітана Флэрава з «Беларускіх бестыяў» Ю. Клемянава і шумнага Смірнова з «Мядзведзя» А. Чыгава.

Арыст не толькі ўмее надзяляць сваімі герояў анованымі прыкметамі, але і валодае дарам глыбокай унутранай характарыстыкі. Каб пераканацца ў гэтым, дастаткова прыгадаць вочы яго герояў — насмешлівы, хітры і ласкавы позірк Невсцеры, шырока раскрытыя, палеючыя вочы Сяргея Грачова, тупыя, апушчаныя блясымы вайкомы вочы Захара, спусцісныя, мёрты позірк Палыдуны, дурныя вочы шпіка з «Любімы Яравоі». Усе гэтыя персаны па-рознаму глядзяць на свет, па-рознаму адукацые, думуючы, тобцы і дзейнічаючы.

У А. Міхевічу зусім дэклані, вывераны, выразны, в часам і вельмі смелы, востры малюнак ролю. У фінале спектакля «Ціні знікаюць» яго Захар стаіць на чацвярніках, на чацвярніках паўзе да дзвярэй, чаліцца за ногі ачынальніка з раёна. І гэта не здаецца наўмысленым, прыдуманым, зробленым, бо ўсе тут апрадана ірою арыста.

А. Міхевічу не паказвае вобраз, а жыць у ім. І ў той жа час у яго дэклані абдумена і ўлічана, як лепш і зручна, скажам, сесці за панскі стол, як павярнуцца, як узвучыць нож... Гэта, вядома, майстэрства, але яшчэ большае майстэрства — умець у камендзірай ролі, не траціць гуару, дэбцы выразаесці сваіх унутраных адносін, асуджана, шыра ўсхваляюцца, заплакаць сапраўднымі слезамі.

Гэта і ёсць сапраўднае майстэрства. І ім у поўнай меры валодае А. Міхевічу, таленавіты, разумны арыст народнага тэатра, які воль ужо дзвядцят гадоў іграе не сцэне ў Ашмані.

І СІДНЕУ, рымсьер Ашманскага народнага тэатра.

ПА ЗАКАЗАХ САМАДЗЕЙНЫХ ТЭАТРАЎ

Аматыры сцэны адрозніваюцца ад развучаных роляў. Мастак Р. Чысты падрыхтаваў эскізы афармлення. Засталося яшчэ вырашыць толькі афармленне тэатраў.

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Гэта не адзіны выпадак, калі камбінат аказвае дапамогу самадзейным калектывам. Па просьбе Дома культуры Мінскага трактарнага завода падрыхтаваны рэжысёрскія эскізы афармлення спектакля «Снежная каралева».

Аляксей КУЛАКОЎСКІ

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

Аляксей Кулакоўскі ўжо не раз выступаў на сцэне ў якасці арыста народнага тэатра.

МІЛЬЯНЕР З АШМАНСКАГА НАРОДНАГА

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

Звыш мільяна чалавек любіць аглядаць спектаклі, у якіх выконваюць ролі арыстаў нашы народнага тэатра Аляксандр Антонавіч Міхевіч.

У ЛАДА ПРАВДЫ

Іван Шамякін даўно і грунтоўна працаваў сваёй пісьменніцкай крэдытай. Шэраг апавяданняў і невялікіх раманаў прысвечаны тэме, якая жыць наш народ на публіцы ўсталявае гэтае раздзяленне, што яго непакоіла, калянаціла, што з'яўлялася неадкладнай праблемай часу. Слова адносна нават і «Глобалізацыя» твор увогуле аб мінулым вайне, але які пісаўся ў той час, калі вайна была і стала мінулым, калі яна даволі рэальна прысутнічала ў ўсім — у ўладзе, побыце, а галоўнае — у душах і розуме людзей.

І тым не менш ёсць у Івана Шамякіна кніга, якая з'яўляецца служэцкай аўтару як бы сувязной з палітычнымі, са сваёй маладосцю і з'яўляецца своеасаблівай пісьменніцкай даннай пампці аб найбольшых выпрабаваннях, што выпалі на долю нашага народа. Кніга гэта — «Трыкожнае шчасце», якая невялікімі апавесцямі, які час ад часу папаўняецца. Апошнім, пятым па ліку, творам стала апавесць «Мост», надрукаваная ў «Полымі» (шосты і сямны нумар за гэты год).

Што ж гэта за апавесць, на які час народнага жыцця прыпадае не вывядзеная ўвага, на якой узнітае пісьменнікам блізка да галоўнага і вяртае ў людзкіх імкненняў і выпрабаванняў?

Апаў, амаль з першых радкоў, разумееш, што гэта, выбраны пісьменнікам для мастацкага даследавання, будзіць не самы цяжкі і складаны з усёго, што дзялося перажыць народу ў той час.

Праўда, вясня сорах шостага года яшчэ пачынае настраем пераможнага фіналу найважнейшай у свеце вайны. Людзі патроху апалавалі не вайну. Вярталіся з фронту салдацтва. У большасці на гродзкіх з'ездзе быў узначалены, за плячымі была дабрабыт у адрозненні выпрабаваных людзей гонарства, спердаваным у баях справілівацца і ўседапамаганне зарабаванага спакою і адпачынку. Але аказалася, што для адпачынку няма падстаў. Мір і старавалі праца прынеслі свае, не менш складаныя, чым у вайну, праблемы — разбураныя вёскі, неабудаваныя жытцё, голад, нехоча самага элементарнага, а яшчэ — тмя жылля і з'яві, якія дзвер прынята вызначыць як культурныя. Так, гэта было час, калі нармальнае чалавечы ўзаемаадносін часам парушаліся, калі насаджаліся недарэ, што і кажаць — цяжкі быў час. Ад людзей патрабавалася бадай не менш мужнасці і не менш стойкасці іх веры ў лепшае, чым у гадзі вайны. Для праўдзятых крытыкаў гэтага, мабыць, будзе дастаткова, каб усумніцца ў такім довады чым рызыкавалі аўтарскім выбары. Але, мне здаецца, не граба спяшчыцца з вывадамі, лепш апрашчыць, як і з якіх пазіцыі аўтар узяўся за гэты складаны жыццёвы аспект.

Чым далей чытаеш апавесць, тым глыбей пранікаеш у аўтарскую сістэму і разумееш усю прычынасць і вынікі падзей, тым усё больш перакананасць у безумоўнай грунтоўнасці аўтарскай пазіцыі, якую ў даным выпадку з найбольшай транспарэнтнасцю можна вызначыць як вернасць жыццёвай праўдзе. У гэтым галоўнае і

раманічнае вартасць твора. Праўда жыцця вымагае ад аўтара пэўнай рытмікі і пэўнай мужнасці, яна ж патрабавала немалой выдатнасці таленту, яна ўрававаўся з аўтарам тым праблемным каменем, на якім Іван Шамякін яшчэ раз даяўляе праўдзіннасць сваё мастацкай адрозненнасці. І зрабіў ён гэта з паспедам.

Натуральна і проста ўвайшоўшы ў гушчыню тагачаснага вясковага жыцця, аўтар адрозна стаяць чытача перад пэўнамі правамі побыту і адносін, адрозна, ні мала не клопачыцца ні аб сусветнай замкнёнасці, ні аб ісклагай адрозненнасці апаўдана. Але гэта такое жыццё і такі выбары раўна яго адлюстраванні, што апавесць захваліла адрозна. Шчыра аўтарскія інтанацыі, непадробна жыццёвыя калізіі трывалі і надоўга бярэць чытача ў свой палон. Не ізаляваны характары і не згублены фарбы, аўтар скупа і ярка малюе знібы (не па літарачку, а з самаго жыцця) вобразы сельскіх кіраўнікоў Грамыкі, Бабкова і іншых, калі пакланенне яму стала нормай штодзённых паводзін кожнага, нават і тады знаходзіліся ў грамадстве людзі, якія, мякка кажучы, не адаралі многае з ягонай палітычнай і маральнай пазіцыі ў гэтым сэнсе фігурны і не называліся перажыццём сучасных поглядаў, Іван Шамякін робіць чытача сведкам асуджэння той палітыкі сакратаром райкома Лялькевічам, болей чым крытычных выказванняў з боку Панааса Грамыкі, не кажучы ўжо аб пэўным стаўленні да рэпрэсій жонкі Шапятавіча — Сашы. Не, не быў ён і тым у вачыя народа безаганым і абсалютным, як гэта спрабуюць чыпер сваяржаць некаторыя аўтары.

У вобразы Шапятавіча, а таксама Сашы, Грамыкі, Лялькевіча і некаторых іншых закладзены тры здаровыя, народныя пачаткі, якія дзякуючы сваёй захаванасці ў гадзі культурнага і маральнага выбару, аўтарскі выбар і заўважэнне, не страціўшы супраць сумненняў, не страціўшы ў заўважэнні дзень. Пасля, калі ў краіне змяніліся грамадскія і палітычныя ўмовы, на долю менавіта гэтых людзей выпала далавешняя намагацца, звязаныя з ліквідацыяй вынікаў культуры ў вёсцы і горадзе, з аднаўленнем законнасці, з уздымам сельскай гаспадаркі. Але гэта — пасля, гэта — за рамкамі твора, хоць ужо і ў іх закладзена пэўная накіраванасць у логіцы развіцця характараў і пазіцыі.

Карціна за карцінай праходзіць перад чытачом вясковае жыццё вясня сорах шостага года. Прама скажам: нялёгкае гэта жыццё, аднак мы разумеем, чаму І. Шамякін не мог яго абмесяць у вайну творчасці. Пісьменніца і грамадзянскае сумленне аўтара не даю яму магчымасці змоўчыць аб тым, што было неперасродна цяжкім у жыцці народа. Гэты мастацка, яго грамадзянска пазіцыя даюць магчымасць адрозна і прыняць самую нялёгкаю праўду. Некаторыя сказы апавесці захвалілі чытача глыбей пранікаючы ў сутнасць жыцця, другія не пакідаюць чытача абыхаваць сваёй вернасцю праўдзе, якая ўжо стала гісторыяй. Нематчыма забыць эпізод на ворыне, калі



Літаратурныя вечары, дыскусіі, выступы народнай творчасці, сустракі моладзі з цікавымі людзьмі — усё гэта мэрэпрызаванае разнастайнае ўважэнне Івана Шамякіна да культуры і мастацтва. Арганізавана Ім Заходняй бібліятэкай Прыпяці Антонаўна Кучыніна. Цяпер у Калінкаўскай маладзёжнай і дзіцячай бібліятэцы ў Полацку, на фестывалі «Літэра».

Незахопы апавесці — прыватныя, і аб іх можа і няварта гаварыць, калі мець на ўвазе галоўнае, у чым безумоўна ўлада твора, багатага на думкі, канфілікты, грунтоўныя вобразы — адным словам, крута замешанага і ёмістага. Прыгаворваю тут нядаўнае меркаванне крытыка Б. Бур'яна, выказанае ім у «Ліме», і не ставячы аднак пад сумненне жанравую прыналежнасць «Сэрпа на далоні», хочацца тым не менш адзначыць, што «Мост» заключае ў сабе ўсе патэнцыі, неабходныя для апаўнапраўжанага і востраканфілічнага рамана.

Прачытаўшы гэтую апавесць, разумееш, як далёка адшліся мы ад тых нялёгкіх часоў, на якія прыйшліся маладосць, дзяцінства ці сталасць нашых сучаснікаў. Так, нялёгка было іх часам ганарыцца, але ёсць і тае, чаго трэба саромецца. Аднак, як кажучы, ад перажытага нікому не дзесяцца, яно — частка нашага лёду, хацелі б мы таго або не. А літаратура ў аднолькавай меры не мае права забывацца як на добрае, так і на дрэннае ў жыцці. І ў святле гэтага меркавання робіцца зразумела аўтарскі выбар. Безумоўна, выбар гэты варта яго літаратурнага ўважэння. Іван Шамякін напісаў высокаматэрыяльна праўдзіннасць твора, значэнне якое для нашай літаратуры відэаважнае — як у адносінах да мінулага, так і да будучага, бо гэта твор, апрача многага іншага, яшчэ і ў імя таго, каб:

- нікому не чулі дзеці, як іхніх сумленых бацькоў называюць «жорагамі народа»;
- нявек пазбыліся людзі галаду і нястачы, якія прыніжаюць і кодуць іх чалавечую сутнасць;
- нявек асудзілі яны і ўзненанцвалі хіўна і віноўнікаў людскіх слёз — Капылю;
- назаўжды вывеліся пачвары былого — Булатавы;
- нікому не даяўляе перажыць тое, што выпала на долю вясковай дзяцінства Вольгі;
- Заецца, што адны толькі гэтыя мтмы адрозна надзея гонар кожнаму добраму твору, і ўжо ва ўсімкім разе іх дастаткова, каб зрабіць выдатнай невялікую апавесць.

Васіль БЫКАЎ



Васіль БЫКАЎ. «Летапіс старажытнай Раіі». Выдавецтва «Беларусь».

— Што, дзедаўская? — спытаў Жамчужны, і на ўсёй выпадка машыне ўперся доўгімі рукамі ў казені.
— Не, бацькава.
— А гэта што? — Жамчужны нагнуўся і сарваў пад хатаю маленькіх лустак мяты. І адрозна ададаўся. — Вуць яно! Бацька? — Папохаў сам і паказаў Запрагаю. — Толькі з зямлі вылезла, а як пахне! З карэнняў расце ці пасеяна?
— Пасеяла маці і дзяцляе, — з паваягай да не клопатаў сказаў Высоцкі. — А сёння вась пакутуе.
— А што, чаму? — зацікавіўся Жамчужны.
— Пацвай скажу.
— Можна пакрыўдзіць хто? — спытаў Адам Адамавіч і мабыць, па звычцы крамуў палымі вярнуў кішэню сваёй кішэню: там былі ў яго аўтарска і бланкі.
— Нічога асаблівага, — ухліпіў ад гэтай размовы Леанід Александрэвіч. — Скажыце лепш, як там рыба?
— Акульці ты ведаеш, што мы былі на рыбе? — хітравата ўстаўляўся на Высоцкага — спытаў Жамчужны. — А можа мы з рыба едзем? З пасаджэння.
— Сустракаліся ж на дарозе, — абмякава заўважыў Высоцкі.
— А.. што я казаў? Што? — перавёў Жамчужны свой ужо ўбажэнны погляд на Запрагава. — Ты спрачарыла. А я адрозна пазнаў: яго машына! І шчы што я сказаў?
— Ну.. Што.. — засмяяўся Адам Адамавіч.
— Пачкай! Я сам паўтару! — пераняў яго Жамчужны. — Я сказаў, што Высоцкі вольны чалавек і мае права на сваёй машыне зважыць уладу коха і з кім коха. А вась мы а даволі вадзілі на рыбу на службовай машыне.. Так?
Запрагаў ужо падымаў руку да верхняй кішэні і раптам ануціў, потым крыху разгублена застаняўся:
— Я мягу і пекатою.. Мне што?
— Суды ты можаж, — смяшліва ківаючы галавою, заглядзеўся Жамчужны. — А калі грошкі дадеш? Кіламетраў за сотню?
— Пакодыкі мы сёння нічога не ўвазілі, — пад тон Жамчужнаму загаварыў Высоцкі, то паспрабую закніць выдукаць я. Пасядзеце грошкі, хутка вярнуся.
— Ін сапраўды не атрымаўся і прыняе гладшыя з кісьлям малом.. паўбожана хлеба і нешта пад крыскам пінкава.
— Давай судзі! — сказаў Жамчужны, выста-

СТАРЭЙШЫ КІНЕМАТАГРАФІСТ

На сход сабраўся ўвесь калектыў Мінскай студыі навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў. Прынеслі весткі, а галоўнае — прышлі са шчырымі сямейнымі папавішчамі. На сходзе шанавалі аднаумствалістаў Беларуска-Міхаіла Іванавіча Гарбунова, якому споўнілася шаснаццаць гадоў. Быў зроблены даклад аб творчай рабоце юбіляра, а потым зачыталі віншавальныя тэлеграмы ад кінематаграфістаў Украіны, Узбекістана, Масквы і іншых рэспублік і гарадоў краіны, ад Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў СССР па кінематаграфіі.

Лепшыя фільмы, створаныя М. Гарбуновым, вядомыя далёка па межах нашай рэспублікі. Стужка «Цытаць славы», якая апавядае пра герояў Брэ-



Міхаіла Іванавіча Гарбунова, кінематаграфіста.

электрастанцыі. Не буду рэстаўмаваць прычыны іх дэвіянцы. Скажу толькі, што вучоны нашага інстытута правалі даследаванні па адрозненні месца будаўніцтва такіх гідрэлектрастанцыяў. У Беларусі будоваць іх можна. Першачарговым аб'ектам трэба лічыць Запалеўскую помпава-акумуліруючую гідрэлектрастанцыю.

— Відаць, васьмі вучоны тым жа менавіта і даследаванні па адрозненні месца будаўніцтва такіх гідрэлектрастанцыяў. У Беларусі будоваць іх можна. Першачарговым аб'ектам трэба лічыць Запалеўскую помпава-акумуліруючую гідрэлектрастанцыю.

Некалькі пытанняў, некалькі адказаў на іх. Вядома, яны не могуць даць поўнага ўважэння аб рабоце вучонага інстытута водных рэсурсаў. Выйшоўшы з кабінета Міхаіла Рыгоравіча, прайшоў па калідоры, разглядаў шматлікія карты і схемы, вышталеныя тут. На іх — рэкі, азёры, вадасховішчы.. Выпразілі паверхняў вадэмаў, «Прагнозы якасці вады рэк БССР на 1970 год», «Развіццё водных шляхоў БССР», «Развіццё воднай гаспадаркі БССР».. Так, шмат стаіць праблем перад вучоным інстытутам, і калі ўсё гэтыя праблемы будуць паспяхова вырашаны, нашы рэкі, азёры, станицы будуць паўнаўночнымі і чыстымі.

С. БЛАТУН, карэспандант «Літаратуры і мастацтва»

— Я-я.. — сумеўся Запрагаў. — Я.. Чаму ж.. Толькі ад мяне мала што..
— Не можаж! — павердзіў Мечслаў Юльянавіч. — Значыць так: адзі не можа, другі, трэці.. І чалавек узяў сабе туд царко. Жыве ў гарадскім хатэлі, карыстаецца ўсімкім сваяржакам і навінкамі нашых магазінаў і амаль ні з кім не лічыцца. А чаму? Вось скажы ты, чаму?
Жамчужны патрабавалі нахіліўся да Запрагава.
— Ну.. Як тут сказаць? — прамармытаў Адам Адамавіч і пачынаў.
— Таму што, — не сумняваўся Жамчужны, — у яго тут гароды і птушкіферма. Кажу агурцы, памідоры, а кажу і пенькі або лек быцам бы непланавана. У пачатку мінулага з'явіў тут у яго нібы цудоўнае адбоды: маладыя, навушкі далі сучасныя план, — пачалі несціся раней тэрміну. Яны спыліся дробнейшай, але бескаментарна: папаелі туд некаторыя яечні.
Каб прыхваць сваю вельмі ўжо адчувальную чырвану, Адам Адамавіч выліў яшчэ чарку, а потым загаварыў нават з пэўнай смеласцю:
— Слухай, Мечслаў Юльянавіч! Ты ўжо вушы мне пратрубіў гэтымі яйкамі. Ну было адзі раз.. Было.. Памыліўся.. Жонка брала, не я. Дык ужо і «Мятла» прабрала, і на партбюро гаварылі.. Хопіць!
— Што за Мятла? — пацікавіўся Высоцкі.
Жамчужны аргагатаў раскасіцца і весела:
— Дык гэта ж ён.. падабраў сабе такую загадліваю бібліятэку, што яго і крытыкуе.
— Яна нікога не мітуе, — рашуча ўстаў Адам Адамавіч. — І прывіла! Крытыка і самакрытыка, як вядома..
Тут яго Жамчужны перабіў і растлумачыў Высоцкаму больш падрабязна:
— У нас, панаімае, дзяцінства такая ёсць, Ева Дым. Бывае, начытаная, частушкі сама піша, карыкатуры малюе. Арганізавала сатырычную навушчазету пад такой назвай і брала на карындаж кожнага, хто гэтыя засудоваў. Я дасць карыкатуру, як развіце частушкі або эпіграмаў, дык цябе яноўны людзей стаяць перад газетай і рагочуць. А потым найбольш трывалы словы расколіяцца, іх паўтарюць. Да некаторых частушчак падабравіць мелодыі. Можна ты заспяваеш, як там пра цібе?.. са смехам звярнуўся ён да Запрагава.
— А чаму цяпер не выходзіць такая газета? — зацікавіўся Высоцкі.



Васіль БЫКАЎ. «Родны дом». «Зазі агніцвет».

— Што, дзедаўская? — спытаў Жамчужны, і на ўсёй выпадка машыне ўперся доўгімі рукамі ў казені.
— Не, бацькава.
— А гэта што? — Жамчужны нагнуўся і сарваў пад хатаю маленькіх лустак мяты. І адрозна ададаўся. — Вуць яно! Бацька? — Папохаў сам і паказаў Запрагаю. — Толькі з зямлі вылезла, а як пахне! З карэнняў расце ці пасеяна?
— Пасеяла маці і дзяцляе, — з паваягай да не клопатаў сказаў Высоцкі. — А сёння вась пакутуе.
— А што, чаму? — зацікавіўся Жамчужны.
— Пацвай скажу.
— Можна пакрыўдзіць хто? — спытаў Адам Адамавіч і мабыць, па звычцы крамуў палымі вярнуў кішэню сваёй кішэню: там былі ў яго аўтарска і бланкі.
— Нічога асаблівага, — ухліпіў ад гэтай размовы Леанід Александрэвіч. — Скажыце лепш, як там рыба?
— Акульці ты ведаеш, што мы былі на рыбе? — хітравата ўстаўляўся на Высоцкага — спытаў Жамчужны. — А можа мы з рыба едзем? З пасаджэння.
— Сустракаліся ж на дарозе, — абмякава заўважыў Высоцкі.
— А.. што я казаў? Што? — перавёў Жамчужны свой ужо ўбажэнны погляд на Запрагава. — Ты спрачарыла. А я адрозна пазнаў: яго машына! І шчы што я сказаў?
— Ну.. Што.. — засмяяўся Адам Адамавіч.
— Пачкай! Я сам паўтару! — пераняў яго Жамчужны. — Я сказаў, што Высоцкі вольны чалавек і мае права на сваёй машыне зважыць уладу коха і з кім коха. А вась мы а даволі вадзілі на рыбу на службовай машыне.. Так?
Запрагаў ужо падымаў руку да верхняй кішэні і раптам ануціў, потым крыху разгублена застаняўся:
— Я мягу і пекатою.. Мне што?
— Суды ты можаж, — смяшліва ківаючы галавою, заглядзеўся Жамчужны. — А калі грошкі дадеш? Кіламетраў за сотню?
— Пакодыкі мы сёння нічога не ўвазілі, — пад тон Жамчужнаму загаварыў Высоцкі, то паспрабую закніць выдукаць я. Пасядзеце грошкі, хутка вярнуся.
— Ін сапраўды не атрымаўся і прыняе гладшыя з кісьлям малом.. паўбожана хлеба і нешта пад крыскам пінкава.
— Давай судзі! — сказаў Жамчужны, выста-



Х. ХІЙБУС (Эстонія). Хай заўжды будзе сонца.



А. КАЗАУСКАС (Літва). А я прынесла толькі аднаго.



А. СТАНКЕВІЧ (Літва). Калі ў вас блонсінца, лічыце да ста. Не дапамагае, доктар, у нас нестача...



З. ХАСКІН (Латвія). Хоць бы адно пасаданае яйна для майго пушчэцы.



Х. ХІЙБУС (Эстонія). Раваншчыст.

УЗОРЫ НА ПАЛАТНЕ

Заежжа здаўна славіцца сваімі вышывальшчыцамі. Здаўляючыя работы кэрэцкіх майстроў рэдка затрымліваліся дома...

Тысячы яркіх узораў стварыла за сваё жыццё славетная майстрыца сямлі Кешозера Пракшэя Рыгорыя Назарова. Пад яе лёгкімі ўмельнымі рукамі шрэе поле дамаганых палатна ператваралася ў каларовае казю.

Рэдка свой талент Назарова пакінула ў спадчыну дачцы — Клаўдзіі Сцяпанюне Піраговай, якой цяпер 54 гады. Спачатку вышывала тых падары і рункі, якія дэрылі на вяселлях і даданыя сваім будучым мужам. Тыміжні, ад зэр да зэр упрыгожвала іх малюнкамі, што перадаваліся з пакалення ў пакаленне.

Тонкія лініі кветкаў, узораў, фігур, жывалі і птушак беражліва захоўваліся ў кожным доме, пачыналіся адно з аднаго, капіраваліся.

Майстрыца раслі з гадамі. Уменне Клаўдзіі Сцяпанюне дазваляла ёй цяпер выконваць ужо больш складаную работу, упрыгожваючы рознастайнымі вышывкамі сарафаны, спадніцы, сарочкі з шырокай рукавамі і шатэлінікі аборкам.

У гэтым прыгожым ішэці Пірагова ўдзельнічала ў заежжскіх вяселлях, якія да гэтага часу носяць характар тэатрызаванага паказу.

У гэтых рабонах пакоі ляжэць самаробныя тоўстыя палатны з вітмі сценкамі. Майстрыца велікі спрытна перасювае іх няўкладныя лалы, працягваючы і замочваючы яны кавалек палатна. Хуткімі, амаль непрыкметнымі рукамі пракалоўе яна ў палатне неўклікі дзіркі, па якіх чырвоная зямкай палатнічкі нітка, звязваючы ў мудрагелісты капыце. Гэта вядомы на ўвесь свет малючкіх заежжскіх тамбур.

Колькі цудоўных, спраўды мастацкіх вышывак стварыла за сваё жыццё майстрыца з Заежжы, — не злічыць! А папасце паказачкі, і дома ад зімы набярэцца дзесятка. Астатняе — у музеях.

Ніна ЛЯОНЦЕВА, карэспандэнт АДН.

УЗБЕКСКІ РАБЕРЦІНА...

«Пчэцэ ввсёгда будэц нёбо. Пустэ ввсёгда будэц сонца...»

Завоні годас хвалёе сэрца, прыноўвае смых. І спачатку нават не верыцца, што налічаны ён смугляваму невысокаму хлопчыку, які зусім збегіўся ў прастору вільнян сямні. А хлопчык усё спявае. Пра шчасце. Пра сонца. Пра Радзіму.

— Завучі хлопчынка Расулджана Ураімджана, — піша ізрайляндзкі газетны «Правда Востока» М. Шолманав. — Яму пянаццацца гадоў. У яго небагата падзені, самая радаява біяграфія. Нарадзіўся ў Ошы, у сям'і рабочага. Паступіў у школу і не мог пахваліцца здольнасцамі ў матэматыцы. Вучыўся, як многія аднагодкі.

І вась аднойчы, калі ён быў ужо вучнік 25-й школы, даў яму ў рукі дойру. Даў Чыршав Курчыёў, першы «хросны» музычнага таленту хлопчыка.

Усё больш паслухняна рабіўся руці, усё больш гнуты-слых. Спавуёе называлі хлопчыка суседамі. І прасілі спяць яму і яму. А Расулджану толькі гэтага і трэба было. Мог спяваць з ранаў да вечара, і зноў спачатку.

— Вучыўся, — раўі яму. — І хлопчык адыў ў Ташкент, у культурна-асветніцкі тэхнікум.

Шмат даволіцца працаваць педагогам з талентамі падлеткам. Ставіцца голас, развівацца смых. І вась ужо голас малянага спяваіа ісецца ў эфір, запаліўе канцэртным галас. «Узбекскі Раберціна» называюць Расулджана. За глыбока пранікнёны голас, за чыста і гучнае яго.

Будучына Расулджана Ураімджана? — Яму трэба вучыцца. Яму трэба берачы голас: бо цяпер самы неабспечны ўзрост. Ад гэтага залежыць будучыня.

АДН.

— Я таксама гатоў! — дапіўшы сваю чарку, сказаў Запрагаеў. Жамчужны заліў смехам: — Ваўчы ты, Леня, якія мы аднадушны!

— Ну і добра! — весепа сказаў Высоцкі. — Займаўце, аднадушны, адліз казю, а другі аддалімі пад дзіццячы яслі ці бібліятэку.

□ На гародзе ўжо была пасаджана бульба, таму ўтраці нельга было іці побач вузкім узамкам. Запрагаеў пайшоў іярэцімі, а Жамчужны, хоць часам і трапляў у разору, усё ж трымаўся суседства Высоцкага. Ішоў, нёжаў каліцца млы, паларанае Высоцкім, і маўчаў. Па яго дыханню і неспакоему пакашліваю адувавацца, што хапэў нёшта сказаць, быўшы не адважваўся ці не ведаў, з чаго пачаць. І толькі павышоўшы да вароты, калі Запрагаеў ужо ледзь відаў быў за плотам, пачаў гаварыць з нейкім асаблівым паучуццём і ўсхваляванасцю, зусім не ў той манеры, якой трымаўся амаль увесь час за сталом.

— Слухай, Леня! Давай ми я-небудзь выберам час ды аб'ездзімі голыя партызанскія місціцы, што бліжэй адсюль. Ми ж нават па гэты бок ракі колкі разоў былі, памятаеш?

— А як жа. Добра памятаю! — павердзіў Высоцкі. — Ты ў Браньдэ часта бываў. А потым і я мнне...

— Нават у атаку разам зазілі. Памятаеш? — Хіба можна гэта забыць?

— Я цяпер, бывае, прыеду на рэчку, — гаварыць далей Мечыслаў Юльянівіч, — сяду на беразе з вудачкай... Сяджу і сам не заўважаю, як залуваюся, пачынаю ўспамінаць мінулае. Як ужо люблю лавіць рыбу, а часам забываюся пра яе... Гляджу на ласкавыя, спакойныя хвалі, якія цяпер так па-свойска песьняць мае босыя ногі, і не веру, што некалі, каб не ты, які пагануці б мяне...

— Гэтыя ж самыя хвалі, гэтыя жа ракі. Зімой рака не такая, — даўважыў Леанід Алксандравіч. — Але ты выбраўся б і без мае дапамогі.

— Не, не выбраўся б! Гэта я заўсёды адуваў. Вельмі некажна праваліўся ў глыбокім месцы. А лед быў такі, што ні ўхапіцца за яго, ні скрозь абломваць, каб прысці. Ты лясчэйшы і то ледзь трымаўся каля проймы, нават лежачы...

— За варотцамі Жамчужны спыніўся каля «Масквіцы», пакачыў, пакуль Высоцкі палыдзе бліжэй.

— Ты верыш, што я нікога не знаў пра гэтую тваю справу? — ціха і са шчырасцю ў голасе спытаў Мечыслаў Юльянівіч.

— Маеш на ўвазе Каліму? — Жамчужны маўчаў, але Высоцкі больш адуць, ні убачыў, што ён напура заківаў галаву.

— Каліне веру... Што ты? Мыепа паслаў у паліцую Меркуш, сакратар падпольнага райкома партыі. Ведаў пра гэта яшчэ Браньдэ, а больш ніхто. Абодва яны агінулі.

— І пра яшчэ твай я доўга нікога не ведаў... А потым мучыўся, хапэў памачыць... Ды як? Якім чынам?

— Тады ніхто не мог мне памачыць. Верылі не нам, а тым, хто пісаў супраць нас. Шчасце, што пра некалькі год добрыя людзі знайшлі дзёнікі Меркуша.

— Ты ідзеш? — дзірэса голас Запрагаева: — Гау, пачкай, — адукуноўся Жамчужны. — Ну, бывай! — Ен працягнуў руку Высоцкаму. Я рад, што мы зноў разам. А наконц гэтых гасцроўку Хілаю і пазнаю ў рыйном партыі.

Ен дагнаў Адыя Адыявіча ўжо на сяміжнікі праз саўгасны палетак. Нейкі час ішлі побач моўчы, гэтым Запрагаеў спытаў: — Якую тэту дрын ми пілі там? Аж і цяпер у горле пчэц.

— А ты не разбраў?

ТЭАТРАЛЬНАЯ ПОЛЬШЧА

Я пачаў з праўдзіннай справы: з трыпай. Калі ў Польшчы хто-небудзь купіла білет у тэатр, дык пачаў у два разы больш, чым за білет у кіно. А яшчэ — дзяржава даплачвае за кожны білет столькі ж у форме датацыі. Гэтыя прапорцыі — таксама, як і цыны на білеты, — застаюцца нязмэненымі на працягу рада гадоў.

Такім жа пастаянным з'яўляецца і нападзінне тэатраў, залы якіх запаліваюцца ў асноўным на 75 працэнтаў. Колькасць глядзюў ватаеша ў межах 11—12 мільянаў глядзюў у год на 68 пастаянных драматычных тэатраў (у Польшчы дэклінава апрача таго 19 тэатраў оперы і аперэты). 23 прафэсійнаныя ляльчыны тэатры, больш дзевяці драматычных раўняных тэатраў і некалькі зэскачкі аматарскія, які правіла, студэцкія, тэатраў сатыры і пазыі — колькасць гэтых апошніх штогод мяняецца.

Усё гэта сведчыць аб тым, што тэатр адтрымае ў культуры жыцці Польшчы вельмі важную ролю. Матчыма, варта сказаць, што пасля вядомых разабурэнняў (330 рабонаўкі сымні агінулі; 27 тэатраў атралі) адраджэнне тэатра ў Польшчы без агульнай дапамогі дзяржавы было б увоўле немагчыма. За дваццаць гадоў на сродкі з бюджэту Міністэрства культуры было адноўлена і пабудавана 57 тэатраў (два новыя, у Гааньску і Лодзі, будуюцца).

Гэта сведчыць таксама аб тым, што колькасць неспарэдных спажыўчюў тэатрынальна мастацтва — пасля бурнага росту ў першым дзесяцігоддзі (штогод драматычны тэатры наведвае ў тры разы больш глядзюў, чым да вайны) — стабілізавалася на пэўным узроўні.

Падкрэсю слова — неспарэдных, бо па сутнасці армія тэатрынальных глядзюў усё расце. У пэўным сэнсе расце ў вніку знебавства з польскімі кінафільмамі, якія, як правіла, вызначаюцца высокім узроўнем акцёрскага майстэрства. З другога боку, усё бэ выключэння вядомыя польскія кінадзіржы зязаны з тэатрам, працуючы пастаянна на сцені і лічыць тэатр асноўнай галіной свай дзейнасці і артыстычнага развіцця.

Знаёміць з тэатрам — ужо не толькі сё пэўным сэнсе — таебачаніне і радзёвьячэнне. Тэатр тэлебачання, які сустракаецца з глядзюў на экраніа двух мільянаў тэлевізараў, паказваў надышо сваю сотую прырэў. Ен дае сама папулярныя і самая каштоўныя тэлеперадачы ў Польшчы, Рапэртур і сымля гэтага тэатра непаўнаў зязаны з усім тэатрынальным жыццём краіны. А тэатрынальны радзёвьячэнні, якія зваўвалялі, даражы, польскаму радзёвьячэннаму прызнанню ў свеце, з'яўляюцца нібы лабараторыяі сучаснай польскай драматыкі. Больш палавіны тэатраў, якія дакалялі ў апошні год тэатрынальных прамер, спачатку былі перададзены на радзё.

Такім чынам, можна бэ усялякага перабольшвання сказаць, што Польшча належыць да ліку краін з найбольш развітым тэатрынальным мастацтвам. Які ж польскі тэатр?

Тэатр у Польшчы не падпарадкаваны законам камерцыі. Ен ніколі не апускаецца ніжэй пэўнага ўзроўня, што некалі, каб не ты, які пагануці б мяне... Гэтыя ж самыя хвалі, гэтыя жа ракі. Зімой рака не такая, — даўважыў Леанід Алксандравіч. — Але ты выбраўся б і без мае дапамогі.

— Не, не выбраўся б! Гэта я заўсёды адуваў. Вельмі некажна праваліўся ў глыбокім месцы. А лед быў такі, што ні ўхапіцца за яго, ні скрозь абломваць, каб прысці. Ты лясчэйшы і то ледзь трымаўся каля проймы, нават лежачы...

— За варотцамі Жамчужны спыніўся каля «Масквіцы», пакачыў, пакуль Высоцкі палыдзе бліжэй.

— Ты верыш, што я нікога не знаў пра гэтую тваю справу? — ціха і са шчырасцю ў голасе спытаў Мечыслаў Юльянівіч.

— Маеш на ўвазе Каліму? — Жамчужны маўчаў, але Высоцкі больш адуць, ні убачыў, што ён напура заківаў галаву.

— Каліне веру... Што ты? Мыепа паслаў у паліцую Меркуш, сакратар падпольнага райкома партыі. Ведаў пра гэта яшчэ Браньдэ, а больш ніхто. Абодва яны агінулі.

— І пра яшчэ твай я доўга нікога не ведаў... А потым мучыўся, хапэў памачыць... Ды як? Якім чынам?

— Тады ніхто не мог мне памачыць. Верылі не нам, а тым, хто пісаў супраць нас. Шчасце, што пра некалькі год добрыя людзі знайшлі дзёнікі Меркуша.

— Ты ідзеш? — дзірэса голас Запрагаева: — Гау, пачкай, — адукуноўся Жамчужны. — Ну, бывай! — Ен працягнуў руку Высоцкаму. Я рад, што мы зноў разам. А наконц гэтых гасцроўку Хілаю і пазнаю ў рыйном партыі.

Ен дагнаў Адыя Адыявіча ўжо на сяміжнікі праз саўгасны палетак. Нейкі час ішлі побач моўчы, гэтым Запрагаеў спытаў: — Якую тэту дрын ми пілі там? Аж і цяпер у горле пчэц.

— А ты не разбраў?

но тэкстаў, выканання, характару паказу. І здолее прывучыць да гэтага глядава. Я зусім не хацу сьвярдзіць, што ў Польшчы няма аматаруў пустах вядовішчаў, аднак яым шукаюць іх не ў тэатры. Кола тэатрынальных глядзюў, як было сказана, стабілізавалася. Пераважваю большыя складна малаяды інтэлігенцыя, бліжэй да яе па стылю жыцця і слаі рабонах высокай кваліфікацыі і сучасных прафэсій, студэцкія. Агульная рыса ўсіх гэтых аматаруў тэатра — адсутнасца трывалых густаў, галіне тэатрынальнага густаў, падатлівае іх бэ назывкі і пры гэтым сур'ёзнае стабленне да тэатра. У адкі навіненне ад кіно тэатр лічыцца месцам, дзе чалавек мыслыць, вучыцца, перажывае, спрачаецца. У сувязі з навіненне такога глядача рабеным палдзе на аўтары і масам тэатр сторуі сяс. Пры агульным росце сярэдняга глядача і тэатра захаваліся, аднак, пэўныя тэндэнцыі зрабчы масам тэатр завапта аблегчэння, можна сказаць, у трох галінах.

Усё яшчэ жывае і вельмі актыўна традыцыя верыскага тэатра, якія падтрымліваецца кінапрадукцыяй, прыводзіць да таго, што чым менш падрыхтаваны глядзюў, тым больш сільны ён разваўваць у тэатры толькі на акцёра. Справа зэрключаецца не толькі ў тым, што верыскаі тэатр ікнучыся да адлюстравацкі тэатр, але і ў тым, што ён ажыццяўляе гэта перш за ўсё праз акцёрскую ігру. Вобрав, які стварэцтва «ію мага дакладнае» акцёрам, быў асноўным сувязным звяном намія сымнаі і глядзельнай залы. Адсюль — з'яўленне «зюрак», якія захавалася і нават адраджэнца на нашых сямнах (я маю на ўвазе выхад артыста за межы пэўнай роўі, якія з'яўляюцца састаўным элемантам спектакля).

Па-другое, лёгкія «моўныя» спектакля, якія радава глядзюў, так і некаторыя дзёчы тэатра надышоў знайдта вельмі значныя. Прыклад амаль класічны — гісторыя дзювэр-матэускі п'есе у Польшчы. На працягу некалькіх гадоў у краіне ішоў няспынным «фэстываль» тэатраў Нічорымата, у чым, вразумела, няма нічога дрынага. Аднак гэты ўчылі і часам выдатны пісьменнікі узводзілі гэтыя тэатры і глядзюў на п'едэстал прарока сучаснасці; нават гэты «фізіцкі» ставіўся ў стылі мэтрыі-буф, прычым куды больш містэрыі, чым буф. Цяпер месца Дзювэрматэуса паступова зьямаюць амерыканіска натуралісты — ад Мулэра да Альбі. Гэта сведчыць пра тое, што клопат аб лёсе свей адмоўцы на задні план, затое больш увагі наведзена пытаньням сямейных адносін.

Па-трэцяе, нарэшце, масам радзёва гледаць чакае сучасны п'ес п'ес пра самога себе. Драматычная прадукцыя — самае слабае звяно ў тэатрынальным жыцці Польшчы. Яна не мае дастаткова — у колькасці з а днае адносін — матэрыялу, у выніку чаго яе прымяняцца ў тэатры л'юбоны тарыф.

Хоць у польскім тэатры і ёсьць тэндэнцыя зрабчы масамы спектакля «аблегчэння», аднак трэба прызнаць яго заслугі тое, што самыя выдатныя майстры шукаюць не элітарнага, а агульнадаступнага тэатра.

Казімеж Дзікек, цяпер дырэктар Варшаўскага Нацыянальнага тэатра, раней — дырэктар Лодзіскага тэатра, выдатны пастанюўчык — польскіх тэатраў эпохі Адраджэння («Жыцьё Іосіфа», «Гісторыя пра славетнае ўваксрышэнне Хрыстовае»), а таксама Мяжкоўскага і Арнастава.

Крысыня Скуманіа і Ежы Красоўскі — цяпер кіраўнікі ўропалаўскага і Польскага тэатра, раней працавалі ў тэатры Новай Гуты — вядомыя перш за ўсё як пастанюўчыкі тэатраў і шыксіра. Красоўскаму належыць таксама рад таленавітых пастанювак на літаратурных тэатрах («Мышлі і людзі» па Станіскаве, «Ладзі Ротшпанне» па Эрнэсту, «Брыта Карамань» па Даўстаўскаму).

Гэта выдатныя майстры сучаснага палітычнага тэатра. Ян Сьвідэрска — дырэктар Варшаўскага драматычнага тэатра, рэжысёр гэтага ж тэатра. Людвік Рэнь і іншыя. Драматычны тэатр — самае ішкаява ў рэпертуарных адносінх сымна Польшчы — ззабыла славу выдатнага пастанюўчыка Брэхта, О'Кейсі, Сартра, Дзювэрматэа, вядомых сучасных польскіх драматургаў — Тадуша Ружывіча і Сьлаваміра Мрожака, а таксама іх папярэднікаў у філаасофскім гратэску С. Высцяскага і Гамбровіча.

Затым можна назваць Лідзію Замкаў з кракаўскага Старага тэатра, Марэка Адыявіча з Пазнанскага тэатра, Яна Крачмара — рэжысёра варшаўскага тэатра «Всплусьчына», Багдана Кажаньскага (зэрарыт тэатра і адначасова лепшы ў Польшчы пастанюўчык Мальера), Яшка Вшычарчыч — адначасова выдатнага акцёра, Эрвіна Аксера — дырэктара лепшай у Польшчы сымны, якія працягвае традыцыі Станіскаўскага, варшаўскага тэатра «Всплусьчына».

Нельга вызначыць у гэтых майстраў які-небудзь адзін агульны напрамак. Гэты факт сведчыць аб разнастайнасці і багаты і творчасці. Сумаваць у добрых польскіх тэатрах не даволіцца. Але гэты факт тоіць у сабе таксама і пэўныя трыжонныя з'явы, сымптомы некотарай дыспропшы.

У польскіх тэатрах галоўную ролю адтрымае сымна рэжысёр-пастанюўчык, месца якога — калі ён аказваецца недастаткова ярка індывідуальна — займе, як мы ўжо адзначалі, акцёр-зюрак. У сувязі з гэтым выдатны паказ — гэта, як правіла, выдатны спектакль ўвоўле, гармонія ўсіх яго элементаў. Гэтым тлумачыцца і разнастайнасць напружак усе зэлементы ад сільнасьці пастанюўчыка, які не адувае себе зязаным драматычным матэрыялам. І не адувае наіскаў аўтарытэтаў або пэўных напрамкаў. А нельга забываць, што выдатны з'ява тэатра XX стагоддзя была зязаная з імянамі пэўных драматургаў: Хэлава, Брэхта і Шэкспіра. У сучасным польскім тэатры няма яшчэ такіх драматургаў. І тэатр гэтых класікаў, новымі інавацыямі, старах п'еракраньням адпавядае. Які доўга гэта можа працягвацца? Каб супакоіць чытача і нас усё — доўга.

Кышкэф ВАЛІЦКІ, польскі публіцыст.

наць яго заслугай тое, што самыя выдатныя майстры шукаюць не элітарнага, а агульнадаступнага тэатра.

Казімеж Дзікек, цяпер дырэктар Варшаўскага Нацыянальнага тэатра, раней — дырэктар Лодзіскага тэатра, выдатны пастанюўчык — польскіх тэатраў эпохі Адраджэння («Жыцьё Іосіфа», «Гісторыя пра славетнае ўваксрышэнне Хрыстовае»), а таксама Мяжкоўскага і Арнастава.

Крысыня Скуманіа і Ежы Красоўскі — цяпер кіраўнікі ўропалаўскага і Польскага тэатра, раней працавалі ў тэатры Новай Гуты — вядомыя перш за ўсё як пастанюўчыкі тэатраў і шыксіра. Красоўскаму належыць таксама рад таленавітых пастанювак на літаратурных тэатрах («Мышлі і людзі» па Станіскаве, «Ладзі Ротшпанне» па Эрнэсту, «Брыта Карамань» па Даўстаўскаму).

Гэта выдатныя майстры сучаснага палітычнага тэатра. Ян Сьвідэрска — дырэктар Варшаўскага драматычнага тэатра, рэжысёр гэтага ж тэатра. Людвік Рэнь і іншыя. Драматычны тэатр — самае ішкаява ў рэпертуарных адносінх сымна Польшчы — ззабыла славу выдатнага пастанюўчыка Брэхта, О'Кейсі, Сартра, Дзювэрматэа, вядомых сучасных польскіх драматургаў — Тадуша Ружывіча і Сьлаваміра Мрожака, а таксама іх папярэднікаў у філаасофскім гратэску С. Высцяскага і Гамбровіча.

Затым можна назваць Лідзію Замкаў з кракаўскага Старага тэатра, Марэка Адыявіча з Пазнанскага тэатра, Яна Крачмара — рэжысёра варшаўскага тэатра «Всплусьчына», Багдана Кажаньскага (зэрарыт тэатра і адначасова лепшы ў Польшчы пастанюўчык Мальера), Яшка Вшычарчыч — адначасова выдатнага акцёра, Эрвіна Аксера — дырэктара лепшай у Польшчы сымны, якія працягвае традыцыі Станіскаўскага, варшаўскага тэатра «Всплусьчына».

Нельга вызначыць у гэтых майстраў які-небудзь адзін агульны напрамак. Гэты факт сведчыць аб разнастайнасці і багаты і творчасці. Сумаваць у добрых польскіх тэатрах не даволіцца. Але гэты факт тоіць у сабе таксама і пэўныя трыжонныя з'явы, сымптомы некотарай дыспропшы.

У польскіх тэатрах галоўную ролю адтрымае сымна рэжысёр-пастанюўчык, месца якога — калі ён аказваецца недастаткова ярка індывідуальна — займе, як мы ўжо адзначалі, акцёр-зюрак. У сувязі з гэтым выдатны паказ — гэта, як правіла, выдатны спектакль ўвоўле, гармонія ўсіх яго элементаў. Гэтым тлумачыцца і разнастайнасць напружак усе зэлементы ад сільнасьці пастанюўчыка, які не адувае себе зязаным драматычным матэрыялам. І не адувае наіскаў аўтарытэтаў або пэўных напрамкаў. А нельга забываць, што выдатны з'ява тэатра XX стагоддзя была зязаная з імянамі пэўных драматургаў: Хэлава, Брэхта і Шэкспіра. У сучасным польскім тэатры няма яшчэ такіх драматургаў. І тэатр гэтых класікаў, новымі інавацыямі, старах п'еракраньням адпавядае. Які доўга гэта можа працягвацца? Каб супакоіць чытача і нас усё — доўга.

Кышкэф ВАЛІЦКІ, польскі публіцыст.

У РОЛЯХ... ТЫГРЫ

НА СТУДЫІ «ЛЕНФІЛЬМ» ЗДЫМАЕЦЦА КАРЦІНА «СЕНЬЯ—НОВЫ АТРАКЦЫЁН»

На лётным полі ў Ленінградскім аэрапорце дзямі можна было убачыць тыгрыч. Грунт рукавоў паветраных лайнераў не выклікаў у ле страху, Паласцю Юлі прырэвлі сюрм, каб зныць у кіно. У нінаарцыне «Сеня» — новы атракцыён глядзюў убачаць Юлі ў галоўнай «зэрарынай» роўі.

Апроч яе, у карцыне, якая стварэцца на кінастудыі «Ленфільм», расказава А. Эрнэст у газэце «Ленінградская праўда», здымаюцца тыгрыцы Амбра, Багіра, а таксама маладзельца Міла. Цяпер ідуць пошны ішчэ аднаго ацёра — Слана. Хутка перад кінамерай палывацца і выважаны выдатнага дэрсіроўчына адзінкі нымбэл Вальтара Запазнага. Так што «зэрарынае царства» будзе досыць шырока прадстаўлена на экране.

Героі фільма, дзёненне якога адывацца пад уплывам сымна, Валі і Марат Кузычэва. Яна — утайма-

ваўчыца, а ён — дэрсіроўчына. У роўі Марата выступіла артыст Тбіліскай студыі кінаацёра Атар